

Liite 1. Syrjinnän seurannan asiantuntijaryhmän learning café työskentelyn tiivistelmät

Sisällys

Tavoite 1: Kansallisen rasismia ja syrjintää koskevan tietopohjan strateginen kehittäminen

Tavoite 2: Valtioneuvoston tiedolla johtamisen tuki yhdenvertaisuutta ja syrjintää koskevan tiedon osalta

Tavoite 3: Aiheen parissa työskentelevien asiantuntijoiden välisen yhteistyön edistäminen

Tavoite 4. Syrjintään liittyvien tutkimusten ja selvitysten tilaaminen - tietoaukot

Tavoite 1: Kansallisen rasismia ja syrjintää koskevan tietopohjan strateginen kehittäminen

Tietolähteisiin liittyvät kysymykset

- Tilastoinnin rajoitukset / säännöllinen tiedonkeruu
 - o miten laajennetaan taustatietoja eettisesti?
 - o puuttuvat ryhmät (saamelaiset, romanit)
- Rekisteripohjaisten tilastojen kehittäminen
- kotoutumisen indikaattorikokoelma on hieno, tarvittaisiin laajemminkin indikaattoritietoa
- Eurostatin työn hyödyntäminen ml. kansalliset painopisteet
- Liiallinen nojautuminen kansainvälisiin tutkimuksiin (FRA)
- Kansalaisjärjestöjen tiedonkeruun vahvistaminen
- Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimusrahoitusmuodon (VN Tutkiva) hyödyntäminen
- Resurssien niukkuus erit. yhdenvertaisuusvaltuutetulla ja tasa-arvovaltuutetulla tuottaa tietoa
- Työelämäosapuolet tiedontuotannossa

Seurantamallin täydentäminen ja mahdolliset menetelmät

- säännölliset asennetutkimukset
- syrjintäkokemukset
- Myönteistä kehitystä myös esiin
- Parhaiden tutkimusten tunnustaminen/ palkitseminen
- Olemassa olevan tutkimuksen systemaattinen hyödyntäminen
- Fokuksen siirto pois tiedon lisäämisestä tekoihin
 - o opitaan tekemällä

Mistä tarvitaan lisää tietoa/ tietopohjan kehittämistä

- Tietoa hyvistä [väestö]suhteista tarvitaan lisää
- Sektorikohtaisen tiedon keruu
- Kohorttiseurannan kehittäminen
- Nuorten näkökulmat huomioon
- Eri koulutustaustojen kehitys
 - o vaikuttaako alkuperä
- Sosiaalisen ilmaston mittaaminen (kokonaisturvallisuuden näkökulmasta)
- Koko Suomen erilaisten alueiden tilanteiden huomioiminen tietopohjassa
- Hyvien esimerkkien ja käytäntöjen ottaminen huomioon (what works)
- Hyvä esimerkki: Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään erityisesti paikallistasolla
- Rasismien ja syrjinnän juurisyihin pureutuminen
 - o Mitä voimme tehdä juurisyiden näkökulmasta ongelmien ratkaisemiseksi?
 - o Mitkä ovat aidosti vaikuttavat toimet?
 - o Kustannusvaikutukset: syrjintä maksaa
- Sanojen ja käsitteiden tarkastelu
 - o rasismi ja syrjintä herättävät joissakin heti kiinnostuksen lopahtamisen
 - o uuden sanoituksen pohdinta ratkaisukeskeisestä näkökulmasta

Mahdollinen tiekartta

- Otetaan tiekartan laadinnassa/ kehystämisessä huomioon akateeminen tutkimus
- Kansainväliset hyvät käytännöt ja esimerkit [tiekartoista] ja niiden toimeenpanosta
- Valmiuksien kehittäminen tulisi ottaa huomioon tiekartalla
- Tiedon palauttaminen (Nothing about us without us)

Tavoite 2: Valtioneuvoston tiedolla johtamisen tuki yhdenvertaisuutta ja syrjintää koskevan tiedon osalta

Valtioneuvoston strateginen johtaminen

Syrjintään liittyvää tietoa tulisi saada paremmin valtioneuvoston rakenteisiin mukaan ja siten että vältetään heilahdukset hallitusten vaihtuessa.

- Parlamentaarinen keskustelu yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja edistämisestä
- Tiedon tuottaminen hallitusohjelman valmisteluun, esim. koordinoitusti ministeriöiden tulevaisuuskatsauksiin, jotta huomioitu eri hallinnonaloilla yhteismitallisesti
- 5-10 kriittistä kysymystä, joista tulisi huolehtia pitkällä aikavälillä
- Datahuoneen hyödynnettävyyttä yhdenvertaisuuteen liittyvissä kysymyksissä tulisi testata.
- VN:n toiminnallisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmien verkostoa voitaisiin hyödyntää enemmän myös TAYV-tietojohdamisen asiantuntijaverkostona.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun monitorointityökalua ja sen tuottamaa seurantatietoa yhdenvertaisuuden edistämisestä eri ministeriöiden hallinnonaloilla kannattaa hyödyntää.

Tiedon laatu ja saavutettavuus

- Tietoa on jo olemassa paljon ja sitä syntyy koko ajan: kuka arvioi ja validoi tietoa, jota erityisesti tulisi huomioida päätöksenteossa?
- Miten koostettua ja tärkeäksi pidettyä tietoa saadaan parhaiten käyttäjille? Esim. hakukoneoptimointi koettu yhdeksi hyväksi käytännöksi, jos kohderyhmänä laajasti asiantuntijat ja aiheesta kiinnostuneet.
- Valtioneuvostossa toimivien johtavassa asemassa oleville henkilöille (yksikönpäälliköt, osastopäälliköt, politiikkavalmistelua tekevät virkahenkilöt, poliittiset esikunnat) tulisi toteuttaa kysely, kuinka ja millaista yhdenvertaisuustietoa on hyödynnetty ja mistä aiheesta toivoisivat enemmän tietoa.

Tietojohdaminen & rasismia kokevien yhteisöjen osallisuus

- Millä keinoin voidaan lisätä päättäjien ymmärrystä ilmiöstä sen kaikessa laajuudessaan?
- Yliopistot ja tutkijat tiedonvälittäjinä yhteisöjen ja päätöksenteon välissä
 - o Dialogit, joissa osallistujina aiheen tutkijoita ja päättäjiä

Tavoite 3: Aiheen parissa työskentelevien asiantuntijoiden välisen yhteistyön edistäminen

- Asiantuntijaryhmän työmenetelmät yhteistyön laajentamiseen ja tiedonvaihtoon
 - o **tavaksi tuoda ryhmän tietoon ajankohtaista tutkimusta (mitä on tulossa & kuka tekee) ja tunnistaa mitä tietoa syrjinnästä tarvitaan.** Tavoitteena on seurata tutkimuskenttää kollektiivisesti kokonaiskuvan hahmottamiseksi, koska ryhmässä on paljon asiantuntemusta eri syrjinnän ja yhdenvertaisuuden teemoista.
 - o **kokousten kylkeen avoimia etätilaisuuksia ajankohtaisista tutkimuksista.** Tilaisuuksien järjestämisen yhteydessä on hyvä tiedostaa mitkä tutkimukset saavat näkyvyyttä (ja mitkä ei).
- Ryhmän toimikaudella on jäsenistön osaamisen kautta potentiaalia vahvistaa yhteistyötä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien tutkijoiden ja tutkimusten aloilla ja politiikkatyössä **intersektionaalisesti.**
- Tarpeen määritellä yhdessä mikä laajemman yhteistyön funktion on
 - o tavoitteena on läheisempi työskentely yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi esim. verkostojen laajentamisen, päätöksentekoon vaikuttamisen, olemassa olevien verkostojen tunnistamisen ja päällikkyksien välttämisen kautta.
 - o tunnistaa paremmin ja tehdä näkyväksi **rajapinta** tutkimuksen → syrjinnän seurannan asiantuntijaryhmän → päätöksentekijöiden välillä. Sihteeristö voi osaltaan kertoa ryhmässä, mitä politiikkavaikutuksia ryhmässä jaetulla/ tuotetulla tiedolla saavutetaan.
 - o kehitetään politiikka vaikutusten mittaamista ja seurantaa.
- Syrjinnän seurantajärjestelmä voi tarjota tutkija-asiantuntijoille parempaa näkyvyyttä
 - o keinona asiantuntijapoolin/ yhteyspiste perustaminen ja ylläpitäminen. Se tarjoaisi yhdessä paikassa päivittyvää tietoa syrjinnän parissa työskentelevistä tutkijoista ja tutkimuksesta, joka voi hyödyntää päätöksentekoa.
 - o mahdollistamalla ajantasaisen tutkimustiedon löytämisen, yhteyspiste palvelisi päätöksentekijöitä sekä valtiohallinnossa että esimerkiksi kunnissa/kaupungeissa. Olisi hyvä kuulla kuntia siitä, mitä tietotarpeita niillä on.
 - o mahdollistaisi mm. kytköksen käynnissä oleviin (isoihin) akateemisiin hankkeisiin, jotka jäävät helposti irralleen muista yhteyksistä.
 - o haasteena on se, kuka vastaisi ylläpidosta ja koordinoinnista. Tämä vaatii resursseja ja siihen liittyy myös riskejä.

Tavoite 4. Syrjintään liittyvien tutkimusten ja selvitysten tilaaminen - tietoaukot

Lisää tietoa ja tutkimusta tarvitaan mm.:

- syrjinnästä muslimien, saamelaisten ja romanien osalta
- jatkotutkimusta juutalaisiin kohdistuvasta syrjinnästä
- vammaisten kokemasta työsyrynnästä/asemasta työmarkkinoilla
- turvapaikanhakijoiden yhteiskunnallisesta asemasta
- verkossa tapahtuvasta vihapuheesta ja sen yhteiskunnallisista vaikutuksista
- luokkaeroja ja rakenteellista rasismia ylläpitävistä rakenteista
- intersektionaalisesta syrjinnästä
- laajaa asennetutkimusta erityisesti työperusteisen maahanmuuton osalta (tietoa saatavilla eri lähteistä ml. eri barometrit)
- vähemmistöjen sisäisestä ja välisestä syrjinnästä
- poikien kokemasta kunniaväkivallasta sekä
- Poliisibarometrin laajentamista suuremmalle vastaajajoukolle

Kaivattiin selvitystä syrjintätiedon käytöstä ja näkemyksellisyyttä siihen, miten tietoa hyödynnetään tiedolla johtamisen ja päätöksenteon tukena. Nähtiin myös tarvetta jatkaa meta-analyysien ja kirjallisuuskatsauksien tekoa sekä seurantatutkimuksia.

Monimenetelmälliset ja useiden tieteenalojen yhteishankkeet koettiin hyödyllisiksi ja laaja-alaista tietoa tuottaviksi. Tietoa kerätään laajalti eri rekistereihin – olisikin tärkeää hyödyntää jo olemassa olevia tietoaineistoja maksimaalisesti vahvan lähdepohjan tuottamiseksi ja tutkimuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Kannatettiin myös yhden laajemman ja kattavamman tutkimushankkeen toteuttamista.